

## Ο PHILÉAS LEBESGUE ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ.

Ἐδιάβαζα, ἐδῶ καὶ κάμποσους μῆνες, τὸ βιβλίον ὅπου ὁ Gérard de Lacaze-Duthiers προσπάθησε νὰ καθορίσει τ' ὄνειρό του, τὸ στραμένο πρὸς τὴ μέλλουσαν ἐποχὴ μιᾶς πολιτείας χτισμένης πάνω στὴν Τέχνη, Vers l'Artistocratie (Πρὸς τὴν Τεχνοκρατείαν).

«Ἡ Τέχνη φανερώνει τὴν ἀληθινὴν ζωὴν: τὴν αἰσθάνεται ἀμέσως καὶ βγάξει ἀπὸ μέσα της τὴν ὑπολανθάνουσαν ὁμορφίαν.»

«Τὰ ἔργα Τέχνης δὲν ἀξίζουν παρὰ γιὰ τὴ ζωὴν ποὺ κλίνουν μέσα τους... μὰ, πάλι, κ' ἡ ζωὴ δὲν ἀξίζει παρὰ γιὰ τὴν Τέχνην ποὺ ἐμπροίχεται.»

Ἄ! ἡ πλατειὰ τούτῃ ζωῆς, ἡ ὑγιᾶς καὶ γεροφτιαγμένη, ζωντανεμένη στὴ δυνατὴ πνοῇ ἐνὸς ἰδανικοῦ ποὺ δὲ θὰ κινδύνευε νὰ χαθεῖ στ' ἀπρόσιτα σύννεφα!

Καὶ στίχοι, ἑκατὸ φορὲς διαβασμένοι καὶ ξαναδιαβασμένοι, ξυπνήσανε μέσα μου γιὰ νὰ φωνάξουν μὲ φωνὴ παλλόμενη ἀπὸ καινούργιον ἐνθουσιασμό:

Εἰν' ἡ ὥρα τῶν σιδεράδων :

Πάνω στ' ἀμμῶνι' ἀντιλαλεῖ,

Πρόκληση τοῦ Προμηθεᾶ στοὺς παλιούς Ἀπόλλωνες

Σκορπὰ τὴ μυρωδιά της στὸν ἀέρα ποὺ καπνίζει

Φευγάτε, ποιητὲς τῶν σαλονιῶν,

Ἡ συντεφένια λύρα σας

Ἐδῶ δὲν πάλλει πιά.

Τῆς δουλειᾶς ὁ ἴδρωτας πρέπει νὰ χρίσει

Τοὺς ἀληθινούς καμπανοκροῦστες τῶν νέων χαιρετισμῶν.

Μὰ σεῖς, παιδιὰ τῶν μαύρων τῶν Κυκλώπων

Τὰ χέρια μου καὶ τοὺς ῥόζους τοὺς κοιτάξετε :

Κι' ἀπαντήστε μου ! Εἶμαι ἀπ' τοὺς δικούς σας :

Κι' ἀναπόλησα τὸ Philéas Lebesgue.

Γιατὶ νὰ ἔνας ποιητὴς, ἀληθινός, ἕνας μεγάλος ποιητὴς — πολὺ λίγο γνωστός, πολὺ λίγο ἀγαπημένος, μὲ πολὺ λίγους θαυμαστὲς — ποὺ ζεῖ, μακρὰ ἀπὸ τὸ μάταιον θόρυβον τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων, μιὰ ζωὴ γιομάτη δράση, δυνατὴ καὶ γόνιμη, μιὰ ζωὴ ποὺ βρῖσκει μέσα στὴν πράξη τὴν ὁμορφίαν τῆς ζωῆς καὶ ποὺ ἀποδίδει στὸ γραπτὸν ἔργο τὴν ἀκτινοβολία τῆς ὀραιότητος αὐτῆς. Ἕνας ζωντανὸς δημιουργὸς ζωντανῆς ὁμορφιάς. Ὁ μόνος ἴσως, στὴ Γαλλία, ποὺ θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ παραβάλλει μὲ τὸ μεγαλοφυῆ ποιητὴ τῶν Φύλλων Πρασινάδας, τὸν ἀμερικανόν Wall Whitman.

Ἕνας ἄνθρωπος, πρῶτ' ἀπ' ὅλα κ' ὑπερήφανα. Ἕνας χωριάτης. Naί, ἕνας χωριάτης ποὺ ὀργώνει τὴ γῆν του. Στὴν ἑπαυλὴ τῶν γονιῶν του, στὸ πικαρδικὸ Bray, σπρώχνει ὁ ἴδιος τὸ ἀλέτρι καὶ θερίζει τὸ στάρι του. — Κι' ἐργάστηκεν ὡς χωρικός. Τὸ ρομάντσο του, Ἡ Κόκκινη Νύχτα παρουσιάζει, μὲ μιὰ τραυὰ καὶ ζουμερὴ ἀλήθεια, πρόσωπα τοῦ χωριοῦ του. Μὰ πρὸ πάντων, στοὺς τόμους τραγουδιῶν του, Ἡ Φλεγόμενη Βάτος κ' οἱ Δουλεῖες, ἐδείχθηκε — μακρὰ ἀπὸ τ' ἀνούσια βουκολικὰ καὶ τὰ πικρόγλυκα εἰδύλλια — ὁ εὐρωστὸς ραψωδὸς ποὺ τραγουδᾷ τις βαρεῖες ἐργασίαι καὶ τὴν ἀντρίκια περηφάνεια τῶν ἀνθρώπων δυνάμεων του.

Τὰ ποιήματα ποὺ τιτλοφορεῖ Σκλάβοι, Ὀργώματα, Ἡ Θερίστρα, Τὸ Σιδεράδικον. Ἡ Ἀλωνίστρα, Ὁ Μῦλος, εἶνε πρῶτυπα, σύγχρονης ὁμορφιάς, γερῆς, εὐλύγιστης, φωτεινῆς καὶ περήφανης, — μεγάλωπρα δυναμικῆς. Παρόμοιαι στροφές, ρυθμοὶ τέτοιοι, σὰν ἀκουστοῦν μιὰ φορὰ, ἀδύνατον πιά νὰ βοῦν ἀπὸ τὴ μνήμη μας :

Στή μηχανή τὴν ἀλωνίστρα  
— Καὶ δέκα-δέκα καὶ τέσσαρα-τέσσαρα —  
Χρειάζονται μπράτσα δυνατὰ  
Γιατὶ εἶν' ἀντρεία κι' ὅλη γρηγοράδα.

Στή μηχανή τὴν ἀλωνίστρα  
Κόσμος χρειάζεται πολὺς!  
Ἄνθρωποι χρειάζονται ἄκόμα καὶ γιὰ τὴν αὐριανή δουλειά  
Γιατὶ τὰ ἔμβολα κουνιοῦνται  
Στὸν κολοσσιαῖο σάλο ἐνὸς ὑπεράνθρωπου οὐραίου.

**Ζητιάνος τοῦ Ὀνειροῦ** μᾶς ἔδωσε στὰ Τρελλὰ Σταυροχορτα, μοτίβα ἀγάπης καὶ μιᾶς δροσερῆς ἡδονοπάθειας, ἐνῶ σὲ δύο οἰκογενειακὰ ρομάντσα, Ἡ Ψυχὴ τοῦ Μοιραίου καὶ τὰ Κάρβουνα τῆς Ἐστιᾶς, μὲ θέμα τὸν ἔρωτα πάντα, προσπάθησε δίχως τίς ἀνιαρὲς περιπλοκὲς τοῦ ἀναλυστῆ, νὰ κάμει νοητὸ τὸ μυστήριον ποὺ κλίνει μέσα τῆς κάθε ὑπαρξῆς. Ἡ ἀκόμα ἀνατρέχοντας τὴν ἱστορία, καὶ πάντα μὲ θέμα τὴν ἀγάπη, στὸ Αἴμα τοῦ Ἄλλου καὶ στὸ Ρομάντσο τοῦ Γκαβελόν, ἀνανέωσε τούτοντις τὸ μυθιστόρημα περιπετειῶν ἐνσαρκώνοντας τὴ φιλοσοφικὴ σκέψη καὶ τὸ ρίγος τῆς ἀληθινῆς ζωῆς.

**Καβαλλάρης ὑποθετικὸς**, ξεκινώντας ἀπὸ ἐπιστημονικὰ διδόμενα, μέσα στὸ Πάνω ἀπὸ τὴ Γῆ μᾶς παρουσίασε μιὰ πρωτότυπα παράξενη ἀφήγηση περιπετειῶν ἀνὰ τὸ Ἄπειρο. Ἡ ἴδια κοσμικὴ ἐμπνευση φανερώνεται, ἀρῆ καὶ πού, στὶς Δουλεῖες...

Διψασμένος γιὰ γνώσεις, περιέργος σ' ὅλα, διερευνητῆς τῶν περασμένων, περιπαθῆς παρατηρητῆς τοῦ παρόντος, σκαπανέας τοῦ μέλλοντος, προικισμένος ἀκόμα μὲ μιὰ μνήμη ἀπὸ τίς πιὸ σπάνιες καὶ μὲ μιὰ θαυμαστὴ ἰδιότητα ἀφομοίωσης, κατόρθωσε ν' ἀποχτήσει μόνος του, ὀλόκληρη ποσότητα σημαντικῶν γνώσεων.

Οἱ Προβανσανοὶ τὸν χαίρουν σὰν ἓνα τραγουδιστὴ τους κ' οἱ Βρεταννοὶ ὡς βάρδο τους. Δημοσίεψε σὲ κριτικὲς ἐκδόσεις: Ἐξῆ Ἐρωτικὲς Ἐλεγείες τῆς Μαρίας τῆς Γαλλίας καὶ Τ' ὄνειρο τῆς Κόλασης κ' ἡ Στράτα τοῦ Παράδεισου τοῦ Ραούλ τοῦ Οὐντέγκ.

Στὸ περιοδικὸ Mercure de France συντάσσει, εἰκόσι χρόνια τώρα, τὶς c h r o n i q u e s τῶν πορτογαλικῶν καὶ τῶν νεο-ἐλληνικῶν γραμμάτων. Γνωρίζοντας ὄχι λιγότερο ἀπὸ τίς δύο τοῦτες γλώσσες, τ' ἀρχαῖα ἑλληνικὰ, τὰ λατινικὰ, τὰ ἐγγλέζικα, τὰ γερμανικὰ, τὰ σπανιότικα, καὶ τίς κυριώτερες σλαβικὲς διαλέκτους τῶν Βαλκανίων, καὶ κάτοχος τοῦ συνθετικῆς μηχανισμοῦ, τοῦλάχιστον, ὄλων τῶν ἀξίων λόγου γλωσσῶν ποὺ μιλοῦνται στὴ γῆς, μπόρεσε, στὸ Πέρα ἀπὸ τίς Γραμματικὲς του, νὰ μελετήσει ἐπιστημονικὰ τὴν ἐκφραστικὴν ἀξία τῆς γλώσσας καί, ἰδιαίτερα, τὰ στοιχεῖα τοῦ ποιητικοῦ ρυθμοῦ.

Κατόρθωσε νὰ γίνῃ ἀντὶληπτός: Ἴσως ὁ νοῦς σας νὰ πάει στὸ Rémy de Gourmont. Μὰ ὁ Rémy de Gourmont ὑπέρθε ἓνας ἄνθρωπος τῆς Βιβλιοθήκης, ἓνα εἶδος «Λαϊκοῦ μενεντιζτίνου». Ὁ Philéas Lebesgue — πνεῦμα ἐγκυκλοπαιδικό, ὅπως ὁ Diderot, καί, σὰν ὁ Diderot, αὐτοδίδακτος—εἶνε, τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἓνας χωρικός, ἓνας χωρικός ποὺ ὀργώνει τὴ γῆ του, ἓνα ὄντο ἀνοιχτοῦ ἀγέρα, ἓνας αὐτογενῶσ τ η ς (intuitif).

Καί, γιὰ νὰ τὸν χαρακτηρίσουμε μὲ μιὰ μόνον λέξη: Ἐνας ποιητῆς!

Ἄπὸ τὸ περιοδικὸ «La Veilleuse».

ΠΑΝΟΣ ΣΤΑΥΡΙΝΟΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ.

ΚΑ'Ι ΡΟ, 1918.